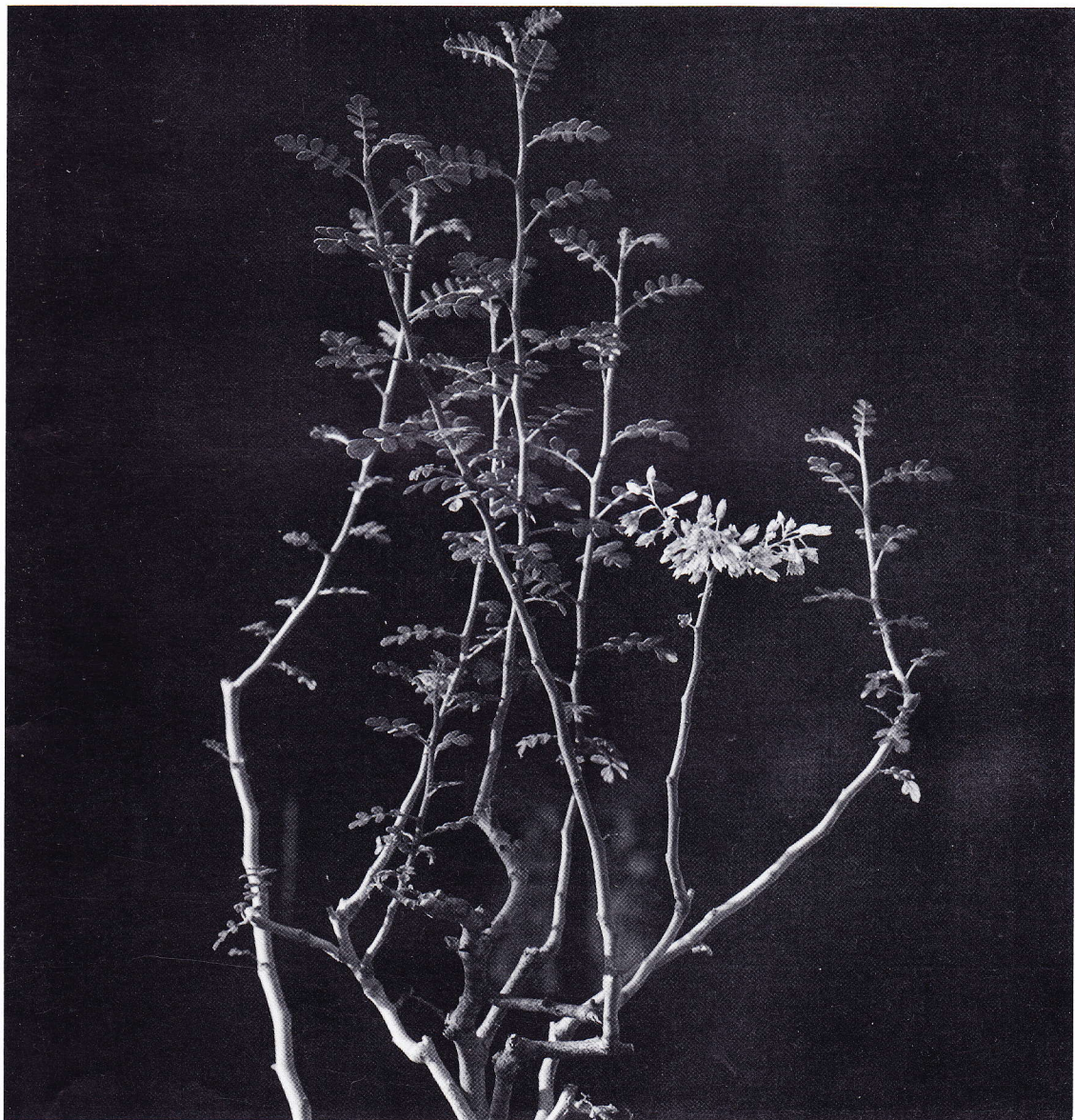

KAKTUS

1989

ÅRG. 24
NR. 2 - APRIL

KAKTUS udkommer 4 gange årligt i januar, april, juli og oktober som medlemsblad for Nordisk Kaktus Selskab.

Redaktion: Hanna E. Hansen, Limfjordsvej 1, DK-2720 Vanløse, tlf.: 01 34 61 31
Tryk: Hagsholm Bogtryk & Offset, Hammershøj, 8830 Tjele

Selskabets regnskabsår er fra 1. januar til 31. december. Årskontingent 120 kr. Alle henvendelser vedrørende medlemsskab og adresseændringer bedes rettet til kassereren, Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2610 Rødovre. Giro-nr. 657 87 13 - About membership apply to mr. Otto Forum Sørensen.

Terminer for indlevering af annoncer og artikler:

Termine für Anzeigen und Artikel:

Terms for ads and articles:

15. februar, 15. maj, 15. august, 5. november

Annoncepris: 1/4 side 200 Dkr. - Preise für Anzeigen: 1/4 Seite 200 Dkr. - Price for ads.: 1/4 page 200 Dkr.

Selskabets styrelse:

Formand: Peter Brandt Pedersen, Tårnbygårdsvej 20, DK-2770 Kastrup, tlf. 01 51 66 06.

Næstformand: Kjell-Erik Nilsson, Axel Danielssons Väg 306, S-215 82 Malmö, tlf. 040-13 99 44.

Ekstern sekretær: Bjarne Kjempff, Sjørdalvej 4, Løvel, DK-8830 Tjele, tlf. 06 69 93 41.

Intern sekretær: Jytte Thybo, Oustrup Fiskeri, Ørre, DK-7400 Herning, tlf. 07 13 61 69.

Kasserer: Otto Forum Sørensen, Viemosebro 14, DK-2610 Rødovre, tlf. 02 94 61 74.

Bestyrer af diateket: Esther Genker, Tranumparken 1-6-2, 2660 Brøndby Strand, tlf. 02 54 22 41.

Bibliotekar: Larseric Arne, Sjøgården 1628, S-52 0 43 Åsarp, postgiro: 473 87 16-2

Redaktionsmedlemmer:

Helmut Broogh, Am Beisenkamp 78, Wattenscheid, D-4630 Bochum 6.

Mats Nilsson, Torsvedsvägen 12, S-632 39 Eskilstuna.

Ulf Eliasson, Nämndemansvägen 1, S-430 91 Hönö.

Georg A. Sydow, Etonvej 16, DK-2300 København S.

»Meddelelser«:

- Sendes til den eksterne sekretær, Bjarne Kjempff.

Bibliotekarere:

Jørgen Mortensen, Bredevej 42, DK-6000 Kolding, tlf. 05 53 41 27.

Larseric Arne, Sjøgården 1628, S-52 0 43 Åsarp, Postgiro: 473 87 16-2

Æresmedlemmer:

Otto Forum Sørensen, Wilhelm Stark og Helmut Broogh.

Forside: Pachycormus discolor. Foto: Kjell-Erik Nilsson.

VINTAGE 1914

Del 1.

Den 2. juni 1989 bliver Otto Forum Sørensen 75! Ubegribeligt - ufatteligt - uforståeligt både for os og ikke mindst for ham! Otto føler med garanti, hele hans adfærd, hans sproglige vid og bid, hans egenartede og selvskattede vittige bemærkninger, alt det og meget, meget mere summer blot op, ja, Otto føler med garanti, at han ikke er mange dage over de 50! »Det må rigtig være en herlig verden, hvor slige folk bor.« (Miranda i Stormen.)

Vor forening ville i sandhed være fattigere uden vor uforbederlige kasserer. Pengekassen har til nogens fortrydelse og fleres glæde været i sikre hænder. Regnskaberne har været i en tilstand, at var alle regnskaber sådan ført og holdt, ja, så ville den danske revisorstand have en arbejdsløshedsprocent på over 100.

Alt det har han præsteret siden 1974! - med ildhu, omsorg og interesse. Udsendelsen af »Kaktus« fik Ottos og Marthas spisestue til at ligne en filial af Rødovre Posthus. Bedre service hos postvæsenet har befriet Otto for det meste af dette. Tilbage af den slags arbejde en »blot« udsendelsen til Medlemmer i »det rigtig store udland«. Men alligevel! Tilbage står så lige at sige: Et stort TILLYKKE med det trekvarte sekel!«

Del 2.

Hr. Otto Forum Sørensen kan i år fejre 15 års jubilæum som højt elsket og skattet kasserer i »Nordisk Kaktusselskab«. Tillykke. Og tak!

Del 3.

Hr. Otto Forum Sørensen har i år været primus motor i Sjællandskredsen i vistnok 20 år. Tillykke. Og tak.

Malurt.

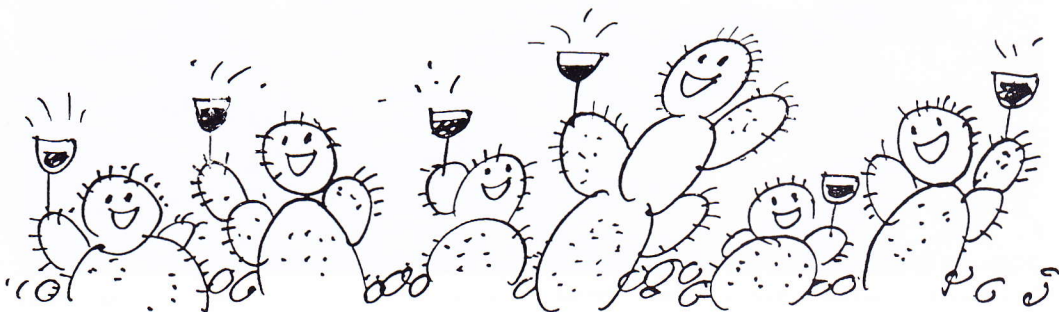
Bestyrelsen så sig for et par år siden nødsaget til at gøre Hr. Otto Forum Sørensen til æresmedlem. Der var desværre opstået tvivl om, hvorvidt vor helt overhovedet var medlem af foreningen. Pålidelige kilder hævder med en vis overbevisning, at det er vor helts uforlignelige, tålmodige og inspirerende livsledsager og viv, Martha, der egentlig er medlem. Derfor også en slags tillykke til hende fra os. De er nemlig en institution - Martha og Otto.

Har vor helt ingen svagheder, foruden Martha, jo, Fernet Branca.

Vi ser med sindsro frem mod det næste runde punkt -1994.

Fra alle os til dig et rigtigt stort tillykke!

Peter Brandt Pedersen.

Planter fra min samling

Den almindelige opfattelse er nok, at *Tephrocactus* ikke, eller kun meget vanskeligt blomstrer i kultur. Dette er langt fra korrekt, hvis planterne er gamle nok og iøvrigt kultiveres rimeligt korrekt. Dermed menes en meget lys placering med konstant udluftning både sommer og vinter samt en kold overvintning.

Mine *Tephrocactus* overvintres ved en temperatur på minimum $\div 6^{\circ}\text{C}$, hvilket alle arter sagtens kan tåle. Planterne bliver stenhårde i frostvejr, men tør pænt op igen, når temperaturen stiger. Nogle arter tåler ikke temperaturer på under $\div 8^{\circ}\text{C}$, mens andre, som f.eks. *T. glomeratus*, tåler lavere temperaturer.

Enkelte arter skrumper i løbet af efteråret, som vi kender det fra de hårdføre opuntia fra USA, hvilket fortæller, at de tåler rigtigt lave temperaturer og med held kan dyrkes i koldhus eller endog på friland.

Det skal i parentes bemærkes, at min Lithopssamling på omkring et halvt hundrede arter overvintres sammen med Tephro'erne, og heller ikke disse lader sig genere af de forholdsvis lave temperaturer. Blot er det, som nævnt ovenfor, vigtigt med masser af frisk luft, idet stillestående, fugtig og kuld luft medfører, at planterne angribes af svamp og får grimme pletter - eller dør.

For at blive lidt i den hårdføre afdeling har jeg her

Tephrocactus glomeratus (Haw.) Backbg.

medtaget *Coryphantha vivipara*. Den afbildede plante stammer oprindeligt fra Colorado og tåler derfor meget lave temperaturer. Den bryder sig faktisk slet ikke om de milde danske vintre, men foretrækker længere perioder med streng frost. For år tilbage kunne man i »The Journal of the Mammillaria Society« læse, at *C. vivipara* kun sjældent blomstrer i England. Årsagen hertil er ganske givet en for varm overvintring; om det så skyldes det engelske klima, eller at planterne overvintres sammen med den øvrige samling i et opvarmet drivhus, kan man jo kun gisne om.

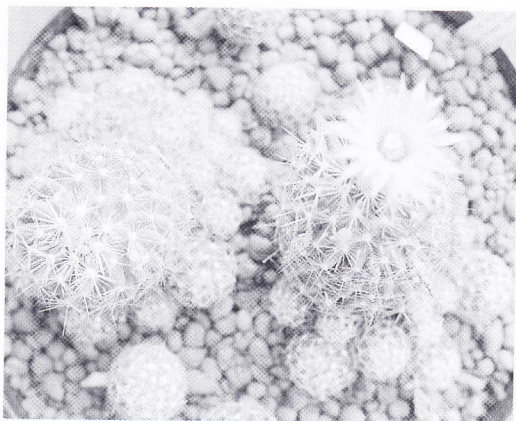
C. vivipara danner som ældre plante pæne grupper, og det populære navn »hen with chickens«, som den kaldes i USA, beskriver egentlig meget godt en større plantes udseende. Vandingen i vækstperioden skal være moderat og glem ikke at benytte en meget porøs jord - så lever planten længere. Om vinteren holdes *C. vivipara* helt tørt, og hvis man vil forsøge sig med frilandskultur, så er det nok klogt med en stabil overdækning fra september til april.

Mammillaria herrerae er altid og med rette blevet betragtet som meget vanskelig at få blomst i vore samlinger. Selv har jeg i flere år haft planter af denne art i min samling uden nogensinde at se en eneste blomst. Men denne sommer skete der noget overraskende, idet alle mine *M. herrerae* blomstrede. Ikke bare en enkelt blomst her og en anden der - næh, der var rigtigt mange, så planterne til tider var næsten skjult af de helt hvide blomster (*var. albiflora*).

Årsagen til successen må skyldes overvintringen forrige vinter, idet den foregik ved en temperatur på 10° C i modsætning til tidligere år, hvor temperaturen har ligget omkring 3-5° C. Planterne er samtidigt placeret så lyst som muligt i drivhuset og får i klart vejr adskillige timers solskin om dagen.

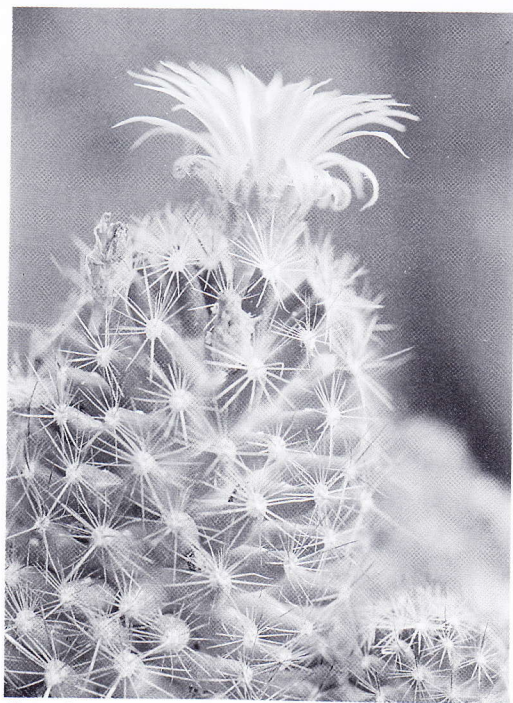
Blomsterne er iøvrigt meget store og morfologisk helt lig med blomsterne hos f.eks. *M. theresae*, hvilket i systematisk henseende betyder, at *M. herrerae* er fejlagtigt placeret i serien *Lasiacanthae* og med rette burde anbringes i serien *Longiflorae* sammen med de andre langblomstrede *Mammillaria*.

I 1978 købte jeg et par naturplanter af *Escobaria roseana* hos Uhlig. Alle tornene er helt gule, hvilket giver planten et prægtigt udseende både som lille frøplante, men i særdeleshed som ældre, når planten er blevet til en større gruppe. Arten er af den lunefulde slags, der hurtigt mister rødderne, hvis man er for generøs med vandingen. Efter flere ompotninger og bitre erfaringer med dårlige rødder har jeg først efter flere år forstået, at denne art kun skal vandes, og vandes sparsomt, i solrigt vejr. Lige så vigtigt er det, at jordblandingen er meget porøs, hvilket hos undertegnede er ensbetydende med en blanding af leca og grus. Iøvrigt vil det være fornuftigt at dyrke planten i flade skåle.

Coryphantha vivipara.

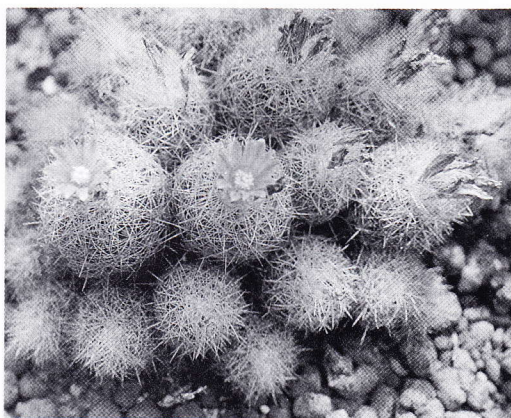
Blomsterne, som ikke er så spændende, fremkommer i juni måned. Farven er lysegul og kronbladene har en brunlig midtstribe.

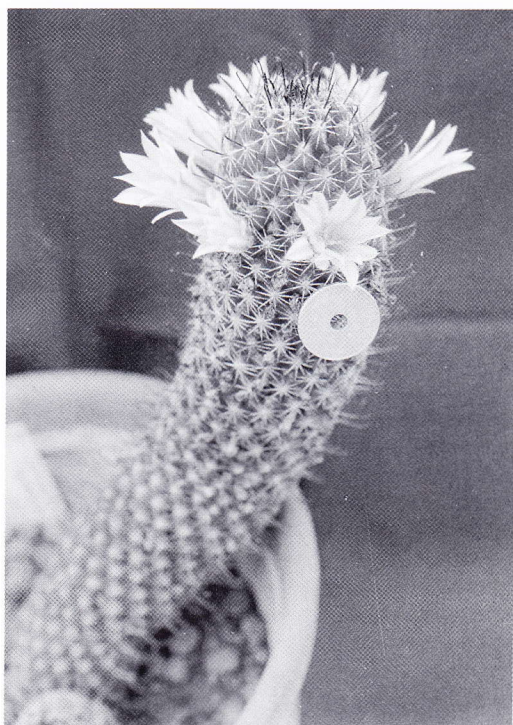
Coryphantha vivipara.

Mammillaria herrerae v. albiflora.

Escobaria roseana.

Mammillaria capensis.

En absolut favorit i min samling er *Mammillaria capensis*, som hele sommeren glæder mig med sine rosafarvede blomster. Planten købte jeg hos Uhlig i 1978. I naturen vokser *M. capensis* i Baja California og anses derfor for vanskelig i kultur, men på trods af dette har planten faktisk klarer sig fint hos mig. Som det ses på billedet, vokser *M. capensis* søjleformet og deler sig først fra basis som ældre plante. Efterhånden som tilvæksten øges, vil man opleve, at *M. capensis* langsomt vælter og efterhånden får krybende eller, hvis det er muligt, en hængende vækst.

Dette er for planten en helt naturlig måde at vokse på, som man kan bryde sig om eller ej. Den søjleformede vækst kan selvfølgelig bibeholdes ved hjælp af forskellige anordninger, men det mest naturlige vil være at anbringe gamle planter i skåle, hvor denne specielle måde at vokse på kan fremhæves. Eventuelt kan en sådan skål ophænges i vindue eller i drivhuses sprosse således, at planten kan brede sig på naturlig vis.

Om vinteren skal denne art holdes helt tørt, og den føler sig bedst tilpas ved en temperatur på 8 - 10° C, selvom lavere temperaturer fra tid til anden ikke generer den. *M. capensis* er en rimelig robust plante, men nogen hurtigvokser er den ikke, hvilket man selvfølgelig bør tænke på, når man gødske og vander.

Finn Larsen.

*Alle fotos:
Finn Larsen*

Sådan dyrker vi

Astrophytum & Uebelmannia

Slægten *Astrophytum* er Nordamerikansk - næsten udelukkende fra Mexico. Udbredelsesområdet strækker sig over bjergene i op til 2500 meters højde og ned til kun 200 meter over havet, alle vokser på stenet grund. Studeres de forskellige kaktus-håndbøger og tidligere numre af KAKTUS (1, 2), kan der findes ret divergerende forskrifter for den bedste jordblanding, temperatur etc., og moralen er kort sagt: Gør dine egne erfaringer, thi de forhold, hvorunder planterne vokser (og det gælder også og ikke mindst for *Uebelmannia*) kan alligevel ikke skabes i kultur på vore himmelstrøg.

I det følgende vil en række *Astrophytum*-dyrkere fra NKS fortælle om deres erfaringer:

Erik Hansen (4) får ordet først: »Mine *Astrophytum* er hele året frit udplanter på bed i drivhuset i en afstand af 30-40 cm fra en 2 Kw elovn med termostat indstillet til +3-5° C. Der er 1 stk. *A. capricorne*, 1 stk. *A. coahuilense*, 1 stk. *A. ornatum* og 3 forskellige *A. myriostigma*. Alle *A. myriostigma* blomstrer hver sommer. Den ene *A. myriostigma* får til tider små kuldeskader på den nederste del af planten, som resulterer i brune pletter hen på foråret, men ellers uden påvirkning af trivsel og blomstring. De 2 andre *A. myriostigma* er ca. 7 cm høje og 6 cm brede.

A. capricorne, *A. coahuilense* og *A. ornatum* trives fint på denne måde. De er endnu for små til at blomstre, *A. capricorne* og *A. coahuilense* er 3 1/2 år og kom på bed for 2 år siden. *A. ornatum* er sandsynligvis 6-7 år, har selv haft den i 4 år. Den måler 12 cm i højden og 6 i bredden. Jorden til *Astrophytum* er blandet af sphagnum og havejord ca. halvt af hver, med et ca. 3 cm grusdække. *A. asterias* har ikke kunnet tåle denne behandling. Da den i stedet blev behandlet som mine *Uebelmannia* (se senere) var der ingen problemer med den, heller ikke, hvad angår blomstringen.«

Gro Jacobsen (8) har held med en *Astrophytum myriostigma* var. *nudum*, der i bøgerne angiveligt er vanskeligere end de andre varianter: »Jeg har haft en *Astrophytum myriostigma* var. *nudum* siden

Astrophytum capricorne. Foto: K. Christiansen.

1983. Jeg købte den i en blomsterforretning i Stavanger.

Den blomstrer hvert år, vokser på egen rod og er ca. 12 cm i diameter. Om sommeren har kaktusen stået i drivhus, de to sidste årene i friluft, da drivhuset mitt ble ødelagt af höststormen. Om vinteren står den på soverommet, hvor jeg prøver å ha det kjøligst muligt. Den får da vann ca. 1 gang pr. måned.

Jeg lager ikke min egen jordblanding, men benytter kaktusjord som selges i blomsterforretningen. Ligeledes kjøper jeg ferdigblandet gjødsel.»

Hugo Jensen (5) har *Astrophytum* som antørt i tabel 1. »De er alle på egen rod, og overvintrer ved en temperatur på ca. 5°C. De har alle overlevet en temperatur på -5° i 3 uger i 1987. Om sommeren får de masser og sol og moderat vanding, og jorden er veldrænet.

Med undtagelse af *A. ornatum* var. *glabrescens* og *myriostigma* var. *potosinum* blomstrer de hvert år i juni-oktober.«

Tabel 1. *Astrophytum* (Hugo Jensen (5)).

Art	Oprindelse	Alder, ca. år	Hos Hugo, år
<i>A. ornatum</i>	Import	25	4
<i>A. ornatum</i> v. <i>glabrescens</i>	Frø	10	4
<i>A. myriostigma</i> v. <i>multicostatus</i>	Frø	8	3
<i>A. myriostigma</i>	Frø	10	7
<i>A. myriostigma</i>	Import	15	3
<i>A. myriostigma</i> v. <i>columnare</i>	Import	15	3
<i>A. myriostigma</i> v. <i>glabrum</i>	Frø	10	7
<i>A. myriostigma</i> v. <i>quadrucostatum</i>	Frø	6	1
<i>A. myriostigma</i> v. <i>potosinum</i>	Frø	5	2
<i>A. myriostigma</i> v. <i>crispeseta</i>	Frø	7	6
<i>A. capricorne</i>	Frø	6	3
<i>A. capricorne</i> v. <i>minor</i>	Frø	6	4
<i>A. asterias</i>	Import	20	4
<i>A. senile</i>	Frø	10	5
<i>A. senile</i> v. <i>aureum</i>	Frø	10	4

Dagney Jensen (9) dyrker de arter af *Astrophytum*, som er anført i tabel 2, efter følgende recept: »Planterne står hele året i et drivhus, der er isoleret med flamingoplader og bobleplast om vinteren og får fuld sol om sommeren. Vintertemperaturen holdes over +4°C v.h.j.a. en termostattyret varmeblæser, men i enkelte uheldssituationer er temperaturen kommet under frysepunktet, uden at dette har medført plantedød. M.h.t. vanding: Ingen vanding fra sidst i september til ca. marts, herefter overbrusning i solskin til ca. 1. maj, hvor plastbeskyttelsen fjernes. Efter 1. maj får planterne altså fuld sol, og jævn vanding fortrinsvis ved overbrusning: Planterne får ikke lov til at tørre helt ud i sommertiden. Jordblandingen er 1 del købt blomsterjord + 1 del sand + 2 dele leca - altså porøs og ret mineralsk blanding. Alle planter står enkeltvis i plastpotter på et sugende underlag. Det bør bemærkes, at *Astrophytum asterias* skal have noget mindre vand end de andre arter, da den ellers dør. Omplantning sker efter behov, men ca. hvert 3.-4. år.

Planterne i tabel 2 blomstrer årligt flere gange. Nogle af dem er 18 år gamle. De er indkøbt i Rødekro, på Holland-Belgien turene og af andre medlemmer.» Angående formering af *Astrophytum*, så er frøformering den eneste måde, der sættes normalt ingen aflæggere. Hybrider dannes let, og så kan værdien af disse diskuteres, men de kan faktisk være kønne. Kun et medlem har sendt bidrag om frøformering (6), (se senere).

Uebelmannia:

Denne slægt stammer fra Brasilien, fra områder, der ligger 1000-1200 meter over havet. De gror, hvor jordoverfladen består af meget porøst, mineralsk og surt reagerende materiale. De er meget varmekrævende, 12-15°C om vinteren og fuld sol og 30-40°C om sommeren. De naturlige voksesteder og behandlingen af indsamlede planter (!) har tidligere været beskrevet i KAKTUS af Eddie Waras (3). *Uebelmannia* har fået (ufortjent?) ry for at være vanskelige, og det er i hvert fald sikkert, at vintertemperaturen er ruinerende at holde i et drivhus, mens sommertemperaturen og fuld sol ikke let skaffes i en vindueskarm. *Uebelmannia*-dyrkere i NKS flytter da også deres planter fra hus til drivhus og tilbage igen. Det ville have været nok så interessant at vide om nogen medlemmer dyrker dem i en vidueskarm hele året?

Niels Hansen (6) frøforærer med held *Uebelmannia*:

»Da jeg længe har interesseret mig for slægten *Uebelmannia*, og da disse planter sjældent udbydes til salg, besluttede jeg mig for i 1987, at prøve at frøformere nogle af disse. Jeg brugte min sædvanlige fremgangsmåde, med en flamingobakke (dem man får kød i fra supermarkeder).

Først anbringer jeg stykke plastrør (elektrikerrør) på tværs, fra hjørne til hjørne, bøjet op i den ene ende, til at vande i, nederst er der boret en række huller, så vandet kan fordeles ud i et tyndt lag ral, som er anbragt over hele bunden i rørets tykkelse. Derefter

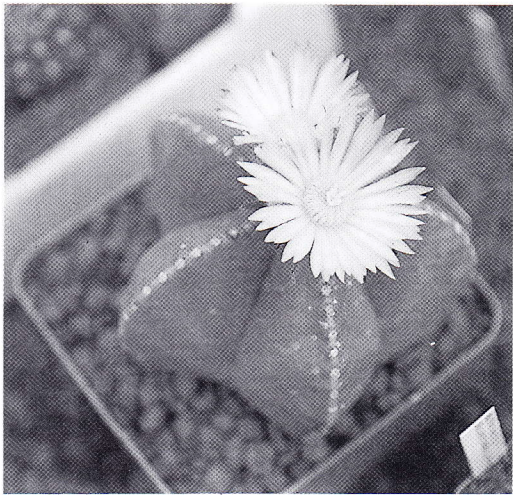
et tyndt lag sphagnum som væge, hvorefter jeg anbringer min såjord, som består af 2 trediedele støbe-grus, en håndfuld trækul, og 1 trediedel så- og prik-lejord (sphagnum). Det øverste lag ca. 1/2 cm tykkelse består af rent grus, vasket grundig i en spand for at fjerne den smule ler der altid er. Da jeg har erfaring for, at det giver en porøs overflade, uden senere skorpedanhelse. Efter såning bliver bakken anbragt på undervarme ca. 25 grader og forsynet med dækglas, som langsomt fjernes en måneds tid efter spiring. Når planterne efter ca. 1 år er på størrelse med en ært, prikler jeg dem ud i hver sin potte, med tilhørende underskål. Da jeg mener, jeg bedre med denne med denne metode kan give dem individuel pleje og pasning. Om vinteren står *Uebelmannia* stadig på svag undervarme, og de får lidt tilskudslys på mørke dage, hvilket bevirker, at de gror jævnt hele året med en dagtemperatur på 18 grader og ca. 13 grader om natten.

Den omtalte metode har på 2 år givet mig planter på ca. 1 1/2 cm i diameter af følgende arter *Uebelmannia*:

buiningi *mininensis* *pectinifera*
multicorta *flavispina* HU 642

Der blev sået 10 frø af hver art, spiringen lå på kun ca. 25% men af de som spirede, har de alle overlevet, på nær 4 stk, som døde p.g.a. råd ved rodhalsen (jeg bruger ingen svampemidler).

En enkelt nåede jeg at redde ved at skære det rådne væk og pode den på en *Pachanoi*. Alt i alt syntes jeg ikke de er sværere at frøformere end *Melo* og *Discocactus*, som jeg frøformere med samme fremgangs-

Astruphytum myriostigma var. *potosinum* f. *nudum*.
Foto: K. Christiansen

måde. Endvidere har jeg et podet eksemplar på 4 1/2 cm i diameter af *Ubelmannia buiningi*, som jeg her i foråret 1989, vil prøve at få til at gro på egen rod. Blomstring, har jeg (planternes størrelse taget i betragtning) til gode. Angående *Astrophytum* er det mest *asterias* jeg har lidt erfaring med, jeg sår dem hen i maj måned i

Tabel 2. *Astrophytum*. (Dagny Jensen (7)).
Alle mål er på vintertørre planter, diameter x højde.

Art	Størrelse	Kommentarer
<i>A. ornatum</i>	12 x 9 cm	Mangler fnug, planten helt grøn
<i>A. ornatum</i>	10 x 10 cm	Alm.
<i>A. capricorne</i>	7 x 8 cm	Alm.
<i>A. capricorne</i>	6 x 4 cm	Grove torne
<i>A. capricorne</i>	5 x 5 cm	Fine torne
<i>A. myriostigma</i>	6 x 5 cm	Alm.
<i>A. senilis</i> v. <i>aureum</i>	4 x 4 cm	Tæt indhyllt i hvide torne.
<i>A. asterias</i>	5 x 3 cm	Alm.
<i>A. asterias</i>	1,5 x 1 cm	Har ikke blomstret.
<i>A. myriostigma</i>	6 x 5 cm	Helt grøn
<i>A. hybrid</i>	6 x 5 cm	Rød-gul blomst, ligner <i>asterias</i> .

samme slags flamingokasse som *Uebelmannia*. Under spiringen som kun tager 4-5 dage, får de lidt under-varme, men varmen bliver langsomt skruet ned, således at de fra 1. juni følger den naturlige temperatur i drivhuset. En vigtig ting er måske, at jeg tager 1 håndfuld alm. havekalk og blander i såjorden, (jeg har store hænder) 1 håndfuld til ca. 2 liter såjord af samme slags som beskrevet under *Uebelmannia*. Planterne bliver ikke prikket ud, men får lov at vokse uberørt så længe, de kan være i kassen.

Frøene får jeg fra egne planter, og spiringen er næsten 100%.

Såvel frøplanterne som moderplanter overvintrer ved. ca. 13 grader uden tilskudslys og kun meget lidt vanding, jeg bruger alm. postevand (som er hårdt her i Middelfart) til alle *Astrophytum*, mens jeg blander ca. 75% regnvand i til *Uebelmannia*»

Hugo Jensen (5) har i 2 år haft en *U. multocostatus*, en importplante ca. 10 gammel: »Den er på egen rod, i.e. at de rødder, den ikke har, er den egne. Den står i en formeringskasse med sluttet luft og undervarme (ca. 26°C). Den får aldrig vand, men holder sig i live ved den fugt, den optager gennem plantecellerne. Den får ikke direkte sol.

Redaktøren har én *U. pectinifera*, en importfrøplante på ca. 4 cm. i diameter. Den har overlevet på egen rod (som den har!) siden sommeren 1986. Om vinteren i et sydvendt vindue ved 12-15°C, om sommeren i et vestvendt drivhus. Tilvæksten er ikke stor men der er liv i den endnu, thi den skifter farvetone med årstiderne.

Ellers kan *Uebelmannia* med held dyrkes podede.

Dagny Jensen har et podede eksemplar (arten er ikke opgivet), der er 8 cm i diameter, og hvor podedeunderlaget efterhånden er helt skjult i potten. Denne plante kommer også ind i huset for at overvintr varmt.

Erik Hansen (4) har 3 eksemplarer: »Jeg har *U. amatrophus*, *U. pectinifera* og *U. flavisipina*. de vokser podede på *Hylocereus*, nu på 4. år. De er købt af Kôres i sommeren 1985. Fra april, maj står de på en hylde under taget i drivhuset med god varme fra solen. I oktober kommer de ind i vindueskarmen i stuen, hvor der er varme hele vinteren, mellem 15-20°C-vestvendt. Knopsætningen kommer normalt i januar-februar hos *U. flavisipina*, som blomstrer inden den flyttes ud i drivhuset om foråret. Den blomstrede i 1986 & 1987, men ikke i 1988, årsag ukendt.

Den er i begyndende knopsætning i skrivende stund. Størrelsen er: (bredde x højde)

U. flavisipina: 5,5 x 6,5 cm

U. amatrophus: 5,5 x 4,5 cm

U. pectinifera: 6,5 x 5,0 cm

De får alle tre samme behandling med hensyn til varme, lys, gødning og vand, da de står ved siden af hinanden både vinter og sommer».

Så vidt dyrkningen af *Astrophytum* og *Uebelmannia* blandt medlemmer af NKS. Alle indsendere af bidrag vil gerne i kontakt med ligesindede.

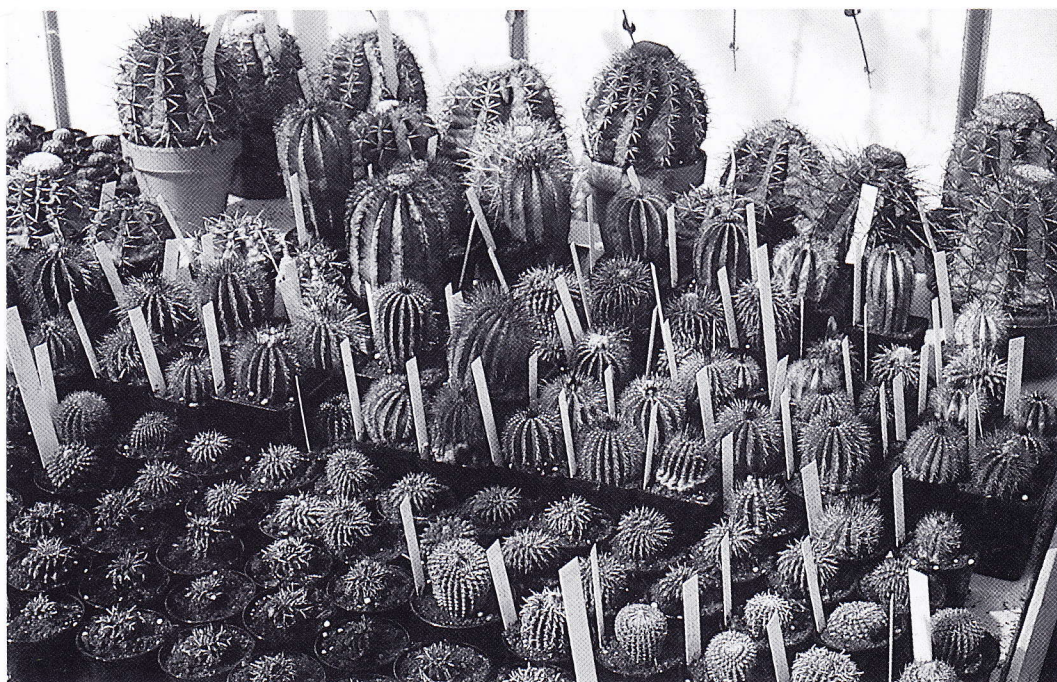
Sammenfattende kan siges, at *Astrophytum* synes at være forholdsvis nemme at dyrke, dog med undtagelse af *A. asterias*, der skal behandles som en *Uebelmannia*. Hvad angår *Uebelmannia*, er resultaterne noget blandede. Podede eksemplarer kan åbenbart bringes i blomst. Det kan blive spændende at se, om Niels Hansens her i landet frøformerede planter vil vise bedre forudsætninger for at gro og blomstre på egen rod, end de importerede.

Referencer:

1. KAKTUS nr. 1 - 1979 s. 3 (*Astrophytum*)
2. KAKTUS nr. 2 - 1979 s. 27 (*Astrophytum*)
3. KAKTUS nr. 4 - 1976 s. 87 (*Uebelmannia*)
4. Erik Hansen, Skuderløse Indelukke 26, 4690 Haslev (konsulent)
5. Hugo Jensen, Vendsysselvej 49, 2720 Vanløse (konsulent)
6. Niels Hansen, Hollendervej 139, 5550 Middelfart, tlf. 09 41 49 51
7. Dagny Jensen, Platanvej 32, 7400 Herning, tlf. 07 22 01 95
8. Gro Jacobsen, Tennisvej 15, N-4021 Stavanger

(næste EFTERLYSNING bringes først i nr. 3. Hvis nogen medlemmer ønsker at få efterlyst en bestemt slægt, er redaktøren ikke helt uimodtagelig for bønner desangående, men der bliver højest efterlyst to slægter pr. nummer).

Red.

*Div. Uebelmannia-arter. Importplanter hos Hovens
Foto: B.K.*

NB! Ny bibliotekar!

Fra ultimo februar 1989 er bibliotekar-posten overtaget af:

Jørgen Mortensen
Bredevej 42
6000 Kolding
Tlf. 05 53 41 27

Lånerne bedes venligst bemærke følgende:

Alle, der **har bestilt** bøger hos Erik Holm, og som endnu **ikke har modtaget** disse, må forny bestillingen hos **Jørgen Mortensen**.

Alle, der ligger inde med lånte bøger, returnerer disse til **Jørgen Mortensen** ved låneperiodens udløb.

Lånebetingelserne gælder stadig: Periode **1 måned**, fra den første eller den femtende. Porto for fremsendelse vedlægges i frimærker, når bogen returneres.

**Skal vi lige ønske den nye bibliotekar
lykke til med jobbet!**

Fritz Hochstätter

På Pedio- og Sclerokaktus voksesteder

Følg forfatteren på hans mere end 100.000 km lange rejser gennem Syd- og Nordvestamerikas storslåede landskaber, som han gennemførte i årene 1980-1988.

Oplev de ekstreme klimaforhold, de anstrengende traveture over højsletter og gennem ørken for at nå frem til voksestederne for Pedio- og Sclerokaktus. Disse rejser strækker sig over 11 stater - fra Californien til Montana.

Bogen er på ca. 100 sider og giver de hidtil mest udførlige oplysninger om disse slægter, 65 farvebilleder, 42 sort/hvide billeder samt kort over rejseruter, voksesteder, klima m.m.

Bogen beskriver de eventyrlige rejser, sammendrag af udbredelsesområder, klimabetingelser, jordbundsundersøgelser, frøindsamling, dyrkning fra frø og kultiveringbeskyttelse og naturbeskyttelsesbestemmelser, literaturhenvielse samt feltnumre (pr. 1988)

Prisen er ca. DM 41,- + forsendelsesomkostninger og kan bestilles hos:

FRITZ HOCHSTÄTTER

Postfach 51 02 01, D-6800 Mannheim 51
Telf. (0621) 79 46 75

MINIPORTRÄTTER

Astrophytum asterias (Zucc.) Lem

Behöver väl egentligen ingen närmare presentation. Den säljs ibland ympad, men det är lätt att rota den. Skär av och låt den torka några dagar innan den planteras. Vattna inte förrän rötter utvecklats.

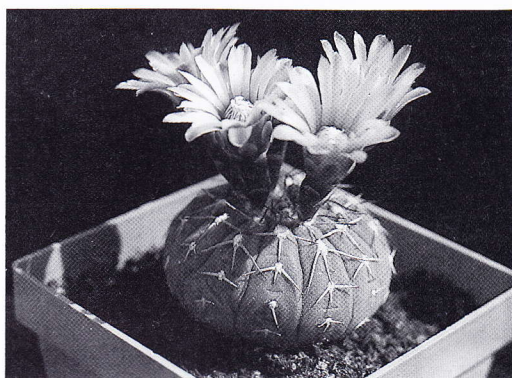
(Frösådda plantor växer långsamt, men är inte omöjliga). När den väl kommit igång ger jag den ingen särbehandling. Porös jord och lite försiktig vattning, torr övervintring vid 5 - 10°C, och den blommar villigt.

Astrophytum asterias

Gymnocalycium pseudoragonesei

Är vad jag vet ett ogiltigt namn på en plante som sålts som *G. ragonesei*, men är större och har kraftigare tornar än *G. ragonesei*. Den tillhör gruppen kring *G. quehlianum*. Blomman är vit, men har inte så långsmalt rör som *G. ragonesei*. Jag har inte kunnat hitta någon uppgift om varifrån den kommer.

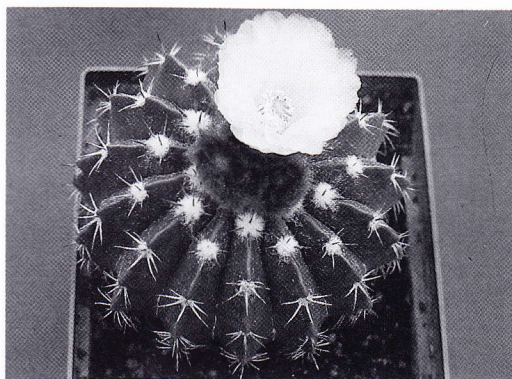

Gymnocalycium pseudoragonesei

Wigginsia vorwerkiana (Werd.) Porter

Friskt grön med vackert ulliga areoler, toppen av plantan helt täckt av ull. Blommar när den blivit 5 - 6 cm i diameter med gula blommor. Knopparna är helt täckta av brun ull. Äldre plantor förkorkas nerifrån, försök att hålla dem i god tillväxt. Vinter 10 -15°C., låt inte torka ut helt. Den upptäcktes 1933, men fyndorten och insamlaren (Hennis) var länge obekanta. 1958 återfanns den av Söhlemaan i Columbia. Likheten med *Wigginsia* från Uruguay, och det lilla utbredningsområdet gör att den antas diförd av människor.

Släktet *Wigginsia* förs av många till *Notocactus*.

Wigginsia vorwerkiana

Alle fotos: Håkon Nilsson

Sukkulente euphorbier

som giftige eller helbredende planter

Den toksikologisk og farmakologisk interessante *Euphorbia* familie er med sine 1600 arter spredt ud over hele jorden med undtagelse af de arktiske egne. Ca. 450 sukkulente arter har hjemme på stepper og savanner samt i tropiske og subtropiske områder, især i Syd- og Østafrika, Æthiopien, Somalia, Marokko, og på Madagaskar, i Forindien, på Sri Lanka, de Kanariske Øer og nogle få i Amerika.

Planternes navne kan ofte fortælle om deres virkning eller anvendelse som giftplante eller lægeurt. F.eks. *E. venenata* - den giftige *E. virgata* - den giftsaftige *E. sagittaria* - bueskytte *E. piscatoria* - fiske *E. officinarum* - den på apoteket anvendte *E.* eller *E. antisypilitica* - den mod syphilis virkende *E.*

I næsten 2000 år spillede *Euphorbia*-harpiks en ikke ubetydelig rolle i medicinens verden, og endnu i dag bliver sukkulente vortemælksarter anvendt i den lokale folkemedicin samt som giftplanter i forbindelse med jagt og fiskeri. (Se også KAKTUS nr. 4, 1976 og nr. 3, 1984)

Efter opdagelse af nogle for cancerforskningen interessante stoffer, er Euphorbier gennem de seneste 15 år i stigende grad blevet genstand for biokemisk, molekylærbiologisk og medicinsk forskning.

Euphorbia tirucalli - en helbredende plante

Opri delig hjemmehørende i Østafrika, men den kan også findes i Amerika, Indien og Sydøstasien.

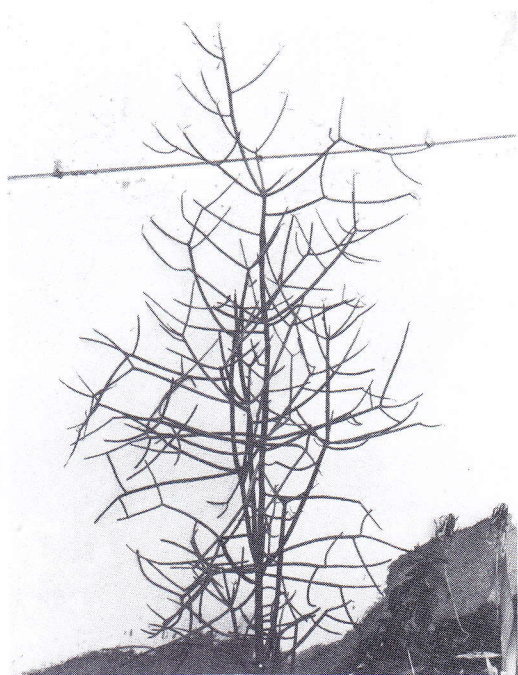
I Florida og Mellemamerika kaldes den »penciltree« (blyantstræ), i Brasilien »coral verde« (det grønne koraltræ) eller »teia de arauha« (spindelvævstræ).

Den indeholder en hvidlig til gullig, giftig mælkesaft, som irriterer huden og kan frembringe blærer.

Indtager en rotte 0,4 ml af denne af denne saft i en 10% vandopløsning, dør den. Ved indsamling af mælkesaften kan der opstå betændelse i øjnene, ansigtet og på hænderne.

Morton beskriver et sådant tilfælde.

Da en kvinde brækkede en *E. tirucalli* gren af, ramte nogle dråber hendes ansigt og mund. Indenfor en halv time hævede ansigtet og læberne op, og det brændte i hendes øjne. Mundens slimhinder og svælg var irriterede. Hun fik kuldegysninger og feber som følge af choket. Hun mistede synet i syv timer. I flere dage havde hun tilbagevendende synsvanskeligheder.

Euphorbia tirucalli. Foto. L.P.R.

I Malabar og på Molukkerne anvender man saften i folkemedicinen.

En terapeutisk dosis på 3 dråber bliver givet som drastisk afførings- og brækmiddel. En overdosis kan i løbet af 12 timer føre til en kvalfuld død p.g.a. stærke opkastninger og blodig diarré.

I Tanganyika anvender man mælkesaften mod impotens, i Simbabwe mod ufrugtbarhed. Malabars beboere tilskrives den antisypilitisk virkning og anvender den - ligesom de indfødte i Brasilien og Indonesien - til fjernelse af vorter.

I den indiske folkemedicin anvendes *A. tirucalli* desuden som middel mod svulster og kræft, tarmbesvær, astma samt til stimulering af huden, som afføringsmiddel og som menstruationsfremmende samt fødselshjælp.

I Tanzania anvendes et afkog af *E. tirucalli* og andre planter mod gonorrhoe. I Tanganyika anvender man roden mod slangebid og i Malaysia mod cancer.

Uddrag af HANS SWART: *Sukkulente Euphorbien als Gift- und Heilpflanze*).

Oversættelse af E.G.

KONSULENTTJENESTEN

(fortsat fra KAKTUS nr. 1 - 1989)

Martin Kristensen
Lindevangen 76
2830 Virum . Tlf. 02 85 48 73

Martin Kristensen har samlet på kaktus (ikke »de andre«) i 9 år, og interesserer sig mest for *Mammillaria*, *Notokaktus*, *Rebutia*, *Gymnocalycium* samt kaktus med roerod og vinterhårde. Der kan rådgives om stiklingeformering, frøformering - også frø af egen avl -, men ikke om podning. Martin Kristensen hører til de heldige, der allerede havde et drivhus, da kaktusinteressen begyndte, så hans planter - ca. 600 i tallet - dyrkes enten i drivhus eller på friland. De, der ikke er vinterhårde, overvintres ved ca. 10°C i et kælderrum. Der bruges en almindelig glødelampe som tilskudslys.

M.h.t. dyrkning i øvrigt, så bruger Martin Kristensen NKS' gødningsblanding og er tilfreds med den. Jordblanding eksperimenteres der jævnligt med, og det er et emne, Martin Kristensen gerne vil diskutere med andre interesserede.

Martin Kristensen skriver om sig selv: »Min tanke med konsulenttjenesten var og er at komme i personlig kontakt med andre kaktusinteresserede, og på den måde udveksle erfaringer om jord, gødning o.s.v. måske køb, salg, bytte. Jeg prøver at indføre mine kaktus på edb, for at holde styr på antal arter, omplantning o.s.v. Af andre svagheder har jeg vor have (alpine planter), om nogle år håber jeg, den bliver noget i retning af P.B.P.'s have. Her i 1988 er jeg også begyndt dyrkning og fremstilling af Bonsai.«

Vi har hermed fornøjelsen af at kunne præsentere to nye konsulenter:

Henrik Helms Madsen
Vesterbrogade 15 st.
8000 Aarhus C . Tlf. 06 20 96 45

Henrik Helms Madsen har samlet i seks år, (altså siden han var 16 år) og har p.t. ca. 300 forskellige kaktus, mest *Mammillaria*, *Sulcorebutia*, *Echinocereus* og *Notokaktus*. Der kan rådgives om frø- og stiklingeformering, (men ikke om podning), samt om dyrkning i vindueskarm og i drivhus. Hvad dyrknings-erfaringer angår er Henrik Helms Madsen uddannet

som væksthushgartner, så der er lejlighed til at hente hjælp og vejledning, også m.h.t. andre vækster end de sukkulente.

Henrik Helms Madsen vil gerne kontaktes både pr. brev, pr. telefon og ved personlig henvendelse.

Morten Nielsen
Grumløsevej 115, Grumløse
4750 Lundby . Tlf. 03 78 12 17

Morten Nielsen har samlet så småt helt fra 10-års alderen, (det er 20 år siden nu), og fra 1982 tog han fat for alvor. Samlingen består p.t. af 300 planter plus frøplanter, og favoritterne er *Notocactus*, *Gymnocalycium*, *Astrophytum* samt planter med roerod eller knold. Der kan rådgives om frø- og stiklingeformering (herunder en metode med at frøformere i sågel) såvel som podning, og om dyrkningsbetingelser i vindue, drivhus og på friland (herunder fremme af blomstring ved kulde/mørke-behandling). Morten Nielsen har haft drivhus i 4 år, men samme drivhus led en krank skæbne i vinterstormen for nylig, så der kan altså også rådgives om den situation, der opstår, når drivhuset pludselig falder sammen ved vintertide.

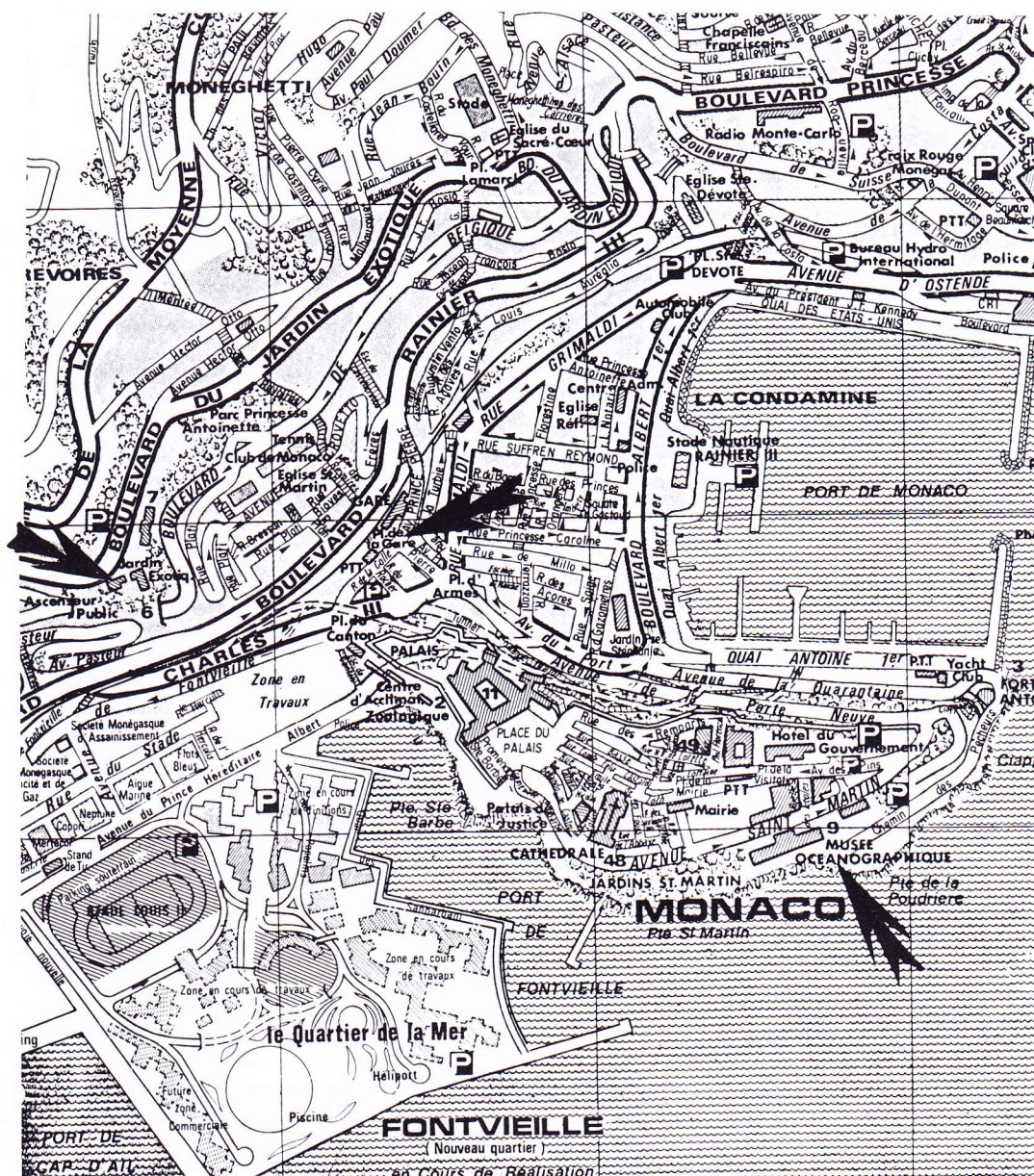
Overvintring sker ellers i et mørkt og tørt rum med effektiv udluftning og ventilation, temperaturen kan gå helt ned til -10°C. Der gives ikke tilskudslys til andet end frøplanterne.

Som medlemmerne af Sjællandskredsen vil vide, kan Morten Nielsen rådgive om **bekæmpelse af skadedyr** (sprøjtemidler, rovmidler) og **svampe/algevækst** især hos frøplanter.

Morten Nielsen er uddannet som tømrer, men er under uddannelse som væksthushgartner.

Kontakt pr. telefon.

(Note fra redaktøren: Ved læsning af konsulentpræsentationerne (de begyndte i KAKTUS nr. 4, 1988) og herunder især de citerede personlige bemærkninger, burde det være gået op for medlemmerne, at der faktisk sidder en række kaktussamlere, der særdeles gerne vil kontaktes. Så der er altså ingen grund til at være trykket ved situationen: Konsulenterne har selv bedt om det. Kontakt konsulenterne, ikke bare hvis du er i knibe, men f.eks. også, hvis dine ynglingsplanter er de samme som konsulentens. Det vil der nemlig kunne komme meget godt ud af!)

Hvis nogen på den årlige Jordomrejse tilfældigvis skulle finde sig i Sydfrankrig og ikke føle sig helt sikker på, hvor den berømte Kaktushave befinder sig, så vil nærværende kort være godt at have i lommen. På Jardin Exotiques areal er der et antropologisk museum samt drypstenshuler. Det store akvarium er jo særlig kendt for sine alsidige samlinger. For dem, der kommer rejsende på klassisk maner, er der en sort pil der viser hovedbanegården.

Harry Johansen
Argosallé 14
2650 Hvidovre
Tlf. 01 49 84 37

Det vete fåglarna.. Vet någon annan??

En ljuvlig försommarmorgon för några år sedan satte jag ut mina kaktusar på terrassen, i skuggan av en låg mur. Någon timme senare hördes ett väldigt kacklande av skator och sedan ett förnöjsamt gurglande läte därifrån. Vad hade hänt? - Skatorna brukade ju aldrig vara just där!

Jag gick ut på terrassen och såg tre skator som åt på var sin *Mammillaria*. Bakom den ätande satt en eller två och väntade på sin tur. Jag stod en stund och tittade på dem. De var för upptagna för att lägga märke till mig. Skator - som annars är så skygga! Nåväl, de jagades bort.

Av mellan 40 och 50 kaktusar hade de valt ut tre olika *Mammillari*er, nämligen *Mam. spinosissima*, *Mam. celsiana* och *Mam. geminispina*. Att de valt dessa med de vassa, glasartade, tätställda taggarna...*Mammillariorna* fick var sitt stort långt ärr, men de överlevde utan andra skador och så småningom har ärren nästen försvunnit.

Skator är fascinerande, intelligenta nyfikna och ibland våghalsiga fåglar. Men som inhemst, typisk stannfågel kan ingen av dem väl ha mött en *Mammillaria* förut. Nu frågar sig läsaren, om det fanns läckra löss på »tussarna«, men nej, se det gjorde det inte! Senare på sommaren planterade jag ut några *Echeveria glauca* i en bergsrabatt på andra sidan huset. Återigen skatkalas!

De åt med stor aptit hjärtbladen. Kycklingnär lades över *Echeveriorna*. Det tog skatorna som en utmaning och försökte på alla sätt komma åt plantorna.

Nu i somras satte jag för första gången ut min *Melocactus maxonii* i skuggan på trädgårdsbordet. Den hade en krans av frön i cefaliet. En kort tid efter att den satts ut såg jag följande: På ena sidan av den satt en talgoxe, på andra sidan en pilfink, och de åt i rask takt av fröna. Bakom vadera ätande fågel satt en av samma sort och väntade på sin tur. Märkligt!

Även dessa fåglar kan omöjligt ha någon kännedom om eller något minne av kaktusar, inte ens i sina gener. Vad är det som attraherar dem?? Finns det någon ornitolog bland kaktusvännerna som vet?? Har någon upplevt något liknande.

För övrigt måste jag få berätta om *Melocactus maxonii*. Jag tog den från växthuset in i vardagsrummet, då det blev kallt i november. Gav den vatten i skålen. Efter 4-5 dagar tio röda bär upp i cefaliet.

De är ceriseröda 1 1/2 -2 cm långa, 1/2 cm breda, 2 mm tjocka. Efter cirka en vecka torkar de och små svarta frön syns under en tunn hinna.

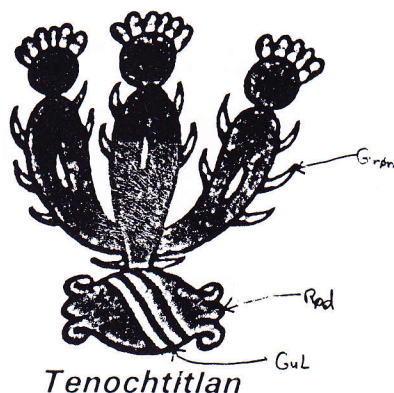
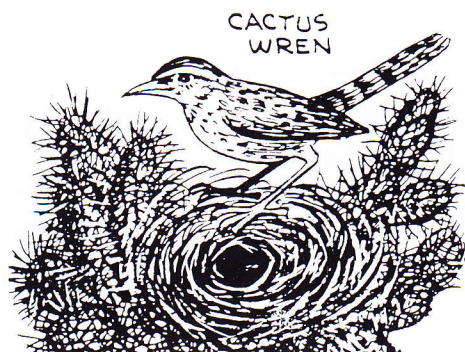
Jag har vattnat med 2-3 veckors mellanrum och varje gång kommer nya bär upp, men de senaste gångerna bara 2-4 åt gången.

På tal om fåglar så har kaktusar och fåglar sin egen symbios in habitat. Till exempel: The Cactus Wren, som är Arizona's »State Bird«, är en gärdsmys, modell större, som bygger sitt bo i Cholla'er, ju taggigare, desto bättre, såsom *Opuntia bigelovii*, Teddy Bear Cholla eller *Opuntia fulgida*, Jumping Cholla. Den besväras tydligen inte av de hemska taggarna utan de fungerar som ett skydd mot inkräktare. The Gilded Flicker, en hackspett, hugger ut sitt bo i en Gigant Saguaro och när den flyttar därifrån efter ett års tid upptas boet af en Elf Owl, som är världens minsta uggle, se bilden.

Märkligt nog fann jag helt nyligen följande i en bok om Aztekerna (se bilden). Texten, ordagrant översatt: »På denna teckning ser man slutet på Aztekernas letande: Deras ledare finner tecknet, som är lovet (dem) av gudarna: En örn sittande på en kaktus på en klippa. Det var på detta ställe de skulle bygga sin stad. De gav den namnet Tenochtitlán, som betyder kaktusklippan.

De blå linjerna representerar sjöns vatten.« Aztekerna byggde sin stad år 1323 på en klippa i sjön Texcoco, som hade grunt vatten.

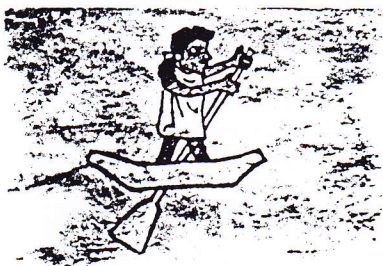
På klippan restes templet för deras gudom, Den Blå Kolibrins Tempel.

Staden kallades även Mexitli efter en krigsgud. Mexitli-Tenochtitlán var under 13-1400 talet större än någon samtida europeisk stad med sina cirka 300.000 invånare och 25 tempel. Den är i dag världens största stad, Mexico City, med 18 miljoner invånare. I Mexicos flagga syns i mittfältet Aztekernas gamla tecken: En örn sittande på en Opuntia med en orm i näbben. -Men vilken Opuntia sitter örnen på?? Vad heter den med dagens nomenklatur?? Tenochtli beskrives som en taggig fikonkaktus med hård frukt... Opuntian kallas »Nopal« i Mexico. Nopal betyder fikonkaktus. »Nopales« betecknar de ovala stamdelarna, »Nopalites« de nya skotten, samt en maträtt av dessa. Frukterna kaktusfikonen kallas för »Tunas«.

Denna bild är en »Glyf«, d.v.s. ett bildtecken eller skrivetecken som Aztekerna använde för att beteckna staden tenochtitlan.

Det finns mer än 300 arter av Opuntia, och Nopalea är (enligt Riha & Sjöbäck) ett suggenus med nio arter. Trots taggar och glochider har Opuntian alltid haft, och har fortfarande, en vital betydelse i den mexicanska ekonomin. Det är en växt som utnyttjas intill minsta fiber.. Och allt detta började med en fågel på en kaktus...

► En este dibujo se ve el final de la búsqueda de los aztecas. Sus jefes encuentran la señal prometida por el dios, un águila posada sobre un cacto, encima de una roca. En tal punto era donde debían construir su ciudad. Le dieron el nombre de Tenochtitlan, que significa "La Roca del Cacto". Las líneas azules representan las aguas del lago.

Blå linjarne

Lille svensk - dansk ordliste:

Det vete fåglarna = siger man når man ikke rigtigt ved svaret på det der spørges om.

ljuvlig = dejlig

inhemsk = hjemlig

lös = lus

fröna = frøene

talgoxe = musvit

pilfink = skovspurv

vardera = hver og en

ätande = spisende

ju taggigare = jo flere tagger

inkräktare = fredsförstörare

orm = slange

Litteratur:

Aztecas, Pueblos del pasado, av Judith Crosber.

Dagligt liv hos Aztekerne i det gamle Mexico, av Jacques Soustelle

What Is Arizona Really Like? av Reg Manning.

The Illustrated Encyclopedia of Cacti and Other Succulents, av Riha & Subik, s. 87.

Prickly Pear Cactus, av Yvonne Savio, *Cactus and Succulent Journal* Vol 59, No 3, s. 113.

Brita Madsen

Tågvägen 6

S-133 44 Saltsjöbaden

Sverige

Plante - latin!

Mange mennesker spørger: »Hvorfor giver vi ikke vore planter danske (svenske, norske) navne?« Planterykere af alle slags, som ikke kender noget til græsk eller latin, finder tit, at botaniske navne er ret overvældende, medens botanikere og gartnere bruger botaniske navne, fordi de klart identificerer planten og mindsker muligheden for forvekslinger. Hvert plantenavn har en betydning, og navnet knyttes til planten er anerkendt overalt.

Navnet kan stamme fra latin eller græsk, men er under alle omstændigheder »latiniseret«.

Grundlæggeren af moderne botanisk navngivning (nomenklatur) var den svenske naturvidenskabsmand, Carl von Linné (1707-1778). De fleste steder omtaler ham som Carl Linnaeus, så man kan se, at selv hans navn er blevet »latiniseret«. Han anviser et simpelt system til at klassificere planter efter. Nutildags styres alle botaniske navne af regler, der findes i »the International Code of Botanical Nomenclature« og »the International Code of Nomenclature of Cultivated Plants.«

Nogle mennesker bliver meget ophidsede over navneskift på planter (se f.eks. KAKTUS 1988-1) og det virker da også, som om den senere tids mange omklassificeringer er lavet for at give os amatører grå

hår i hovedet, men der er dog også nogle navneskift, der kan retfærdiggøres. For eksempel findes i Hermann Jacobsens Sukkulenteleksikon en plante ved navn *Idria columnaris*. Jacobsen skriver, at den er en del af familien *Fouquieriaceae*, og at den ikke adskiller sig specielt sig fra *Fouquieria*. Da Dr. James Henrikson havde afsluttet sine studier af *Fouquieria* i 1972, ændrede han navnet fra *Idria* til *Fouquieria*. Planten hedder nu *Fouquieria columnaris*, men hvis man foretrækker navnet *Idria columnaris*, synes jeg også, at dette kan accepteres.

Der findes planterykere, der omtaler planter ved et ikke-latinsk navn. Dette kan være meget forvirrende, fordi et ikke-latinsk navn kan variere efter (1) hvilket land eller landsdel man er fra (2) eller et gartneri, der prøver at fremme salget af en bestemt plante. For eksempel bruges navnet »Elefantfod« til at beskrive *Dioscorea machrostachya* (fra Mexico), *Dioscorea elephantipes*, (fra Afrika) og endog *Pachypodium lamerei* (fra Madagaskar).

Et andet eksempel er det tyske gartneri, der ville fremme salget af en plante, de kaldte en »Madagascarpalme«. Planten er ikke en palme, skønt den måske godt kunne lide en, det er enten *Pachypodium lamerei* eller *Pachypodium geayi*.

Her er nogle tips og regler, der kan hjælpe en til bedre at forstå botaniske navne:

1. En plante har altid mindst to navne. Det første navn angiver slægten og det andet arten, f.eks. *Euphorbia obesa*.

2. Slægten, d.v.s. det første navn, skrives altid med stort begyndelsesbogstav, f.eks. *Ariocarpus*, *Crassula*, *Mammillaria*.

3. Arten, d.v.s. andet navn, skrives næsten altid med lille betydnelsesbogstav, f.eks. *obesa*, *plumosa*, *grandiflora*.

4. Hvis en plante er opkaldt efter en person, kan man bruge stort begyndelsesbogstav, men det er meget sjældent og jeg har aldrig set det brugt.

5. Undertiden ser man efter en plantes navn, navnet på en person. Dette kaldes autornavnet og fortæller, hvem der først har beskrevet planten, f.eks. *Morawetzia doelziana*, Backbg.

6. Slægt- og artsnavnet efterfulgt af bogstaverne CV afslører, at planten er en kultivar, altså en plante fremavlet i kultur og som er nem at genkende, f.eks. *Sansevieria trifasciata* CV »Austrian Black« eller *Sansevieria trifasciata* CV »Golden Hahnii«.

7. Hybrider eller krydsninger skrives ved hjælp af et X mellem de to slægtsnavne, der er brugt til kryds-

ningerne, f.eks. *Euphorbia obesa* X *submammillaris*. Det første navn bruges sædvanligvis til den hunlige forælder hos hybrid. Planten indeholder gener (arveanlæg) fra begge forældre, men kan se helt anderledes ud end nogen af dem.

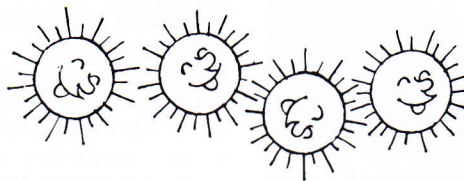
8. Det botaniske navn giver os, ofte brugbar information om planten. Det kan fortælle os, hvor planten kommer fra, f.eks. *Kedostriis africana* (fra Afrika) eller give os en beskrivelse af planten, f.eks. *Agave americana medio-picta alba* (fra Amerika, *medio* betyder midte, *picta* betyder malet eller broget, og *alba* betyder hvid.) Der findes mange beskrivende navne, f.eks. *columnaris*, der betyder søjleformet, *grandis*, der betyder stor og fyldig, *edulis*, der betyder spiselig, og mange andre. I vores medlemsblad KAKTUS årg. 1974, 1975 og de to første numre af årg. 1976 har der været bragt en liste over de mest alm. latinske plantena-vne og deres betydning. Hvis disse numre er udsolgte, har Nordjyllandskredsens samlet dem i et lille hæfte, måske har de flere?

Mange mennesker har problemer med at udtale botaniske navne.

William L. Stearn der er forfatter til bogen »Botanical Latin«, har følgende at sige med hensyn til udtalen: »Hvordan det udtales betyder faktisk mindre forudsat det lyder godt og forstås af den man taler med«

Bare kast dig ud i det!

Bjarne Kjempff

NB! Alderspræsidenten

Glem nu ikke den i KAKTUS nr. 1, 1989 præsenterede konkurrence, hvor det gælder om at finde frem til NKS's ældste plante.

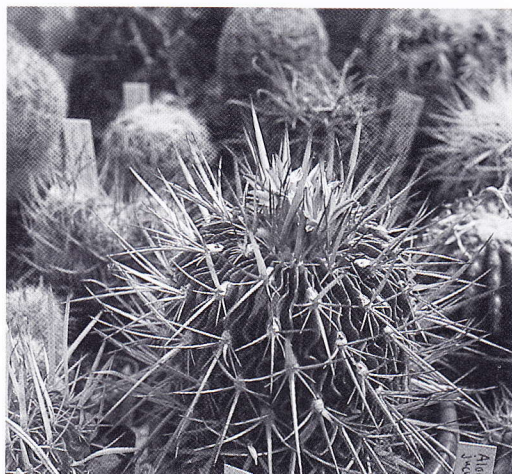
Lad være med at holde jer tilbage, fordi I ikke har et billede af planten. Vi finder ud af det også!

Absolut sidste frist for indsending af historier om gamle planter er d. 15.05.89.

red.

Homo semperludens III

Hvad gør en plante mere attraktiv end en anden? Ja, der er sandsynligvis lige så mange svar som spørgsmål. *Pachycormus discolor*, et af de såkaldte »elefant-træer« fra Baja California og det sydlige U.S.A., står almindeligvis i høj anseelse hos vore medlemmer - både de, der kun samler »andre sukkulenter«, men også hos dem, hvor kaktus er den dominerende del af samlingen. Det kan der være mange gode grunde til. Selve planten er et arkitektonisk mesterværk fra naturen side. En naturlig Bonsai. En nem plante. Også fra frø. Men blomsten! Den kan der næppe skrives mange lovord om, hvad angår størrelse og pragt. Mig bekendt (?) blomstrer den ikke særlig ofte i kultur. Ingen af mine planter har gjort det endnu, men det er måske et spørgsmål om alder. Kjell - Erik Nilsson er både fotograf til og ejer af den på forsiden viste plante. En kort dyrkningsvejledning. Hold temperaturen om vinteren omkring de 10°C og forholdsvis tørt, ved højere temperaturer skal der vandes. Om sommeren vil den ofte smide bladene ved meget høje temperaturer, men dette er ingen grund til alarm. Dette er blot plantens naturlige forsvarsmekanisme mod tørke. I virkeligheden kunne denne kortfattede kulturanvisning kortes ned til: Vand når planten har blade - har den hvilet længe nok, så vand forsigtigt en gang eller to, vent og se om der skulle komme et par små grønne blade frem, gør der det så vand rigeligt i

Echinofossulocactus spp. Foto: B.K.

varmt vejr og giv rimeligt godt med gødning. Fra frø: Når frøplanterne er priklet så giv godt med næring, så planten har noget at bygge stammen/knolden op af. Noget helt andet, *Pachycormus* med blomster som en *Camellia* ville nu nok ikke se så godt ud. Blomsterne harmonerer fint med bladenes størrelse og farve.

Kunne du tænke dig at blive berømt? Så lav en brugbar nøgle til bestemmelse af slægten *Echinofossulocactus*. Man kan selvfølgelig vælge samme metode som kaktusskrædderen Taylor og gøre dem til *Ferocactus*! Men nissen flytter så med. Hvis man ikke er hysterisk navnefikseret så har jeg en praktisk lille nøgle. Der er tre grupper:

1) Den der ligner en *Gymnocalycium* = *E. coptonogonus*.

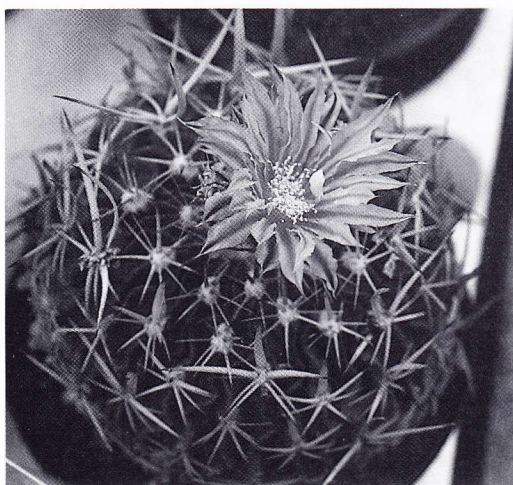
2A) Dem med ikke så mange ribber og ikke rød blomst.

2B) Dem med mange ribber og ikke rød blomst.

3A) Få ribber og rød til violet blomst.

3B) Mange ribber og rød til violet blomst.

De to her afbillede planter hører til 3B. Det er altid let at være ironisk overfor andre, og Taylor har måske en anelse ret med sin *Ferocactus*snak. Mange af især de rødblomstrede har striber ret lig mønstret hos *Ferocactus*. Men min nøgle skulle heller ikke

Echinofossulocactus spp. Foto: B.K.

tages alvorligt, skønt den ikke er 100% dårligere end Backeberg's.

Echinofossulocactus er imidlertid en dejlig nem blomstervillig slægt. Står de lyst, men ikke nødvendigvis i brændende sol - det tåler de dårligt og får let forbrændinger - så er de overordentlig blomstervillige i selv ung alder. Et lille godt råd: Lad være med at holde dem totalt tørre i vinterhalvåret, de tåler det, men trives bedre med lidt vand. Giv dem god varme om vinteren, ca. 8 - 12°C., og så lidt vand. Planten belønner ejeren den kommende sommer med et rigt flor og som bonus et par ekstrablomster så sent som i oktober.

De tåler godt temperaturer ned til 0°C., men både vækst og blomstring lider noget under det. Disse faktorer gør *Echinofossulocactus* til noget af det bedste i vindueskarmen og stuen. Der har man netop ofte problemer med dels at skaffe lys nok, dels at få temperaturen lav nok. Desværre ses de ikke så tit til salg i større udvalg. Så dem selv, så er det problem løst. Frøet spirer normalt godt, og frøplanterne vokser virkelig pænt, hvilket yderligere gør dem gode til begynderplanter. Som frø fås de naturligvis med navn, men ofte ses de kun med navnet *Echinofossulocactus sp.*, og så et indsamlingsnummer eller navnet på det sted hvor frøet eller planten er indsamlet. De sidste to angivelser får desværre mange samlere til at gå uden om sådanne. Det er en skam. En plante med navnet *Echinofossulocactus sp.* Lago Moreno (den har enormt lange og flotte torne!) er lige så god som *Echinofossulocactus multicostatus*.

Lithops hører med rette til de meget populære planter. De er nemme, de er kønne, og der er masser af gode arter og former. Med andre ord, man kan vælge

Lithops turbiniformis marginata. Foto: B.K.

og vrage. Fra frø hører de til de nemmeste overhovedet, og 2. - 3. år kan give blomstrende planter. Et lille godt råd. Pas på ikke at beskadige roden når du prikler. Hvis *Lithops* har en rimelig kraftig hovedrod, så vil denne trække planten ned i niveau med jordoverfladen i hviletiden. Hvis roden ikke beskadiges nævneværdigt, så vil planten heller ikke trække sig særligt langt ned. Frit valg. Den første metode er efter min mening den kønneste og også den mest naturlige; den anden er den sikreste. Den hyppigste dødsårsag hos *Lithops* er nok råd, som let kan opstå ved for tidlig eller for sen vanding. Ligger planten så plant med jorden, ja, så er der en risiko. Det har været nævnt før, så det skal lige nævnes kort her: *Lithops* skal vandes, når det nye bladpar næsten har udsuget det gamle bladpar d.v.s. ca. 1 maj, dog afhængigt hvad tidspunktet angår af temperatur og lys. *Lithops* skal holdes tørt efter blomstring.

Lithops jullii. Foto: B.K.

Peter Brandt Pedersen

EXOTICA

Europas største udvalg af »CAUDEXPANTER«:
Adenium, Euphorbia, Brachystelma, Trichocaulon,
Dioscorea, Adenia, Pachypodium, Othonna etc...

Og mange andre botaniske sjældenheder.
Ny liste udkommer i slutningen af Marts.

Ernst Specks, Am Kloster 8, D-5140 Erkelenz-Golkrath
Vest-tyskland, Telefon: 02431-73956

Åbningstider: April-September, hver lørdag fra kl. 9.00-16.00.
Oktober-December besøg kun efter aftale. Lukket Januar-marts.

carla wolters

VAN HORNEPLEIN 1
NL - 6019 BW WESSEM
TEL. 04756-3146

Grafiske kunstreproduktioner

- Den nyeste serie viser 4 Gymnocalycium-arter afbilledet samvit-tighedsfuldt nøjagtigt og rea-listisk som voksestedsmotiver i pennetegningsteknik. Reproduktionerne kan også købes gennem Indkøbscentralen.
- Format: 35×50 cm i fremragende kvalitet og kun trykt i et lille op-lag. Pris: 10,- HFL pr. stk. + 5,- HFL til porto (uanset ordrens størrelse). Krydset bankcheck vedlægges ordre.
- Yderst velegnet som gave eller præmie til kaktusvenner!

- næste gang De kommer til

KØBENHAVN

bør De i egen interesse besøge

Thorvald Petersen's Handelsgartneri

Jagtvej 74

her finder De det største udvalg i

KAKTUS og SUKKULENTER i alle størrelser

Kaktusgødning SUKUROL føres

KARLHEINZ UHLIG

Frø - Kulturplanter - Import - Eksport

Lienstr. 5 - Postbox 1107

D-7053 KERNEN i. R.

Mammillaria fittkaui	DM 4.00
carmenae fa. brunnea	7-12.00
brandegei	3-7.00
gasseriana	4.00
wurthenauiana	3.00
Echinocereus bristolii v. pseudopectinata	4-5.00
fendleri v. bonkeræe	4-5.00
pectinatus hybr.	4-8.00
sarissophorus	3-4.00

Ing. H. van Donkelaar

Lantje 1 a - Postbus 15

NL-4250 DA Werkendam - Holland

Betydeligt udvidet sortiment i sukkulenter, kaktus samt andre sjældne planter. Ny planteliste sendes mod forudbetaling af 3.50 hfl. Frøliste gratis.

Alle henvendelser kan ske på dansk!

Tidligere årgange af »KAKTUS«

Nedennævnte årgange af KAKTUS kan købes ved henvendelse til

CHRISTIAN LORENTSEN

Ærtevej 12, DK-8700 Horsens.

Betaling: Check eller på Giro nr. 834 29 11.

Årgang 5-8: 5 kr. pr. nr. Årgang 9-18: 10 kr. pr. nr. Følgende nr. er udsolgt: 5. årg. nr. 2, 9. årg., 13. årg., 14. årg. nr. 1.

Allerede før De når Hamborg, kan De finde vort kaktusgartneri

»Klein Mexiko«

Vi har et stort sortiment af interessante planter til Dem. De er velkommen til et besøg til enhver tid, - undtagen mandag! Grupper helst forudanmeldelse. - Ingen forsendelser. Ny vinterlukning: Fra jul til ca. midt i marts.

KAKTUSGARTNERI »KLEIN MEXIKO«

Wolfgang Schnelle

D-2067 Reinfeld/Holstein

(Vejen Reinfeld - Bad Segeberg)

HAR DE PRØVET AT DYRKE ORCHIDEER?

Er De interesseret?

Få et gratis prøvenr. af vort medlemsblad »Orchideen«, der kommer 10 gange årligt.

Kontingent kr. 125.

DANSK ORCHIDE KLUB

Tornskadevej 38

8210 Århus V.

INDKØBSCENTRALEN

Nordisk Kaktus Selskabs indkøbscentral skaffer potter, gødning og andre ting, vi har brug for i vor hobby. Salg af N.K.S.-emblemer og N.K.S.-kuverter foregår også gennem indkøbscentralen. Henvendelse til:

IB HOLM

Kirkebækvej 52

DK-8800 Viborg

Tlf. (06) 61 18 05 - Giro 660 02 63

KAKTUS

5807

430

00

JYLLIE THYBO
OUSTRUP FISKERI
ØRRE
7400 HERNING

MÅ IKKE BØJES!

KAKTUS

Stort udvalg i froplanter og sjældne
importplanter samt mange
arter Sempervivum, Papyrus og
andre prydragræsser.

Bent Jørgensen

Vejlegardsvej 99 – Vallensbæk
2620 Albertslund – Tlf. (02) 64 50 95
Plantelister udsendes ikke

Kaktusar!

1989 års lista med ca. 800 olika arter.
Specialitet: Astrophytum
- ett 30-tal olika sorter eller varianter.
Lista fås mot porto.

Svantes Kaktusodlingar
Jämbruksg. 7

S-662 03 Svanskog.
Sverige Tel. 0532/30473

DER KAKTEENLADEN

Jörg Köpper

Lockfinke 7 - D-5600 Wuppertal 1

Vi har et stort udvalg i artikler til vores hobby
og et stort udvalg af kaktusbøger - også
antikvariske. Skriv efter vores gratis post-
ordrekatalog og bogliste.

WHITESTONE GARDENS LTD.

**Sutton-under Whitestonecliffe,
Thirsk, N. Yorks. YO7 2PZ, England**

Specialist i postordrer af kaktus og andre
sukkulenter, bøger, frø m.m. Send tre inter-
nationale svarkuponer (post) for vor fuldt
illustrerede 36 siders prisliste, som inde-
holder verdens mest omfattende bogliste.

Indholdsfortegnelse KAKTUS nr. 2, 1989

Vintage 1914 - Peter Brandt Pedersen	27
Planter fra min samling - Finn Larsen	28
Tephrocactus glomeratus	
Coryphanta vivipara	
Mammillaria herrerae v. albiflora	
Escobaria roseana	
Mammillaria capensis	
Sådan dyrker vi Astrophytum og Uebelmannia - diverse	31
Miniportrætter - Håkon Nilsson	36
Astrophytum asterias	
Gymnocalycium psendoragonesei	
Wigginsia vorwerkiana	
Sukkulente Euphorbier som giftige eller helbredende planter - Esther Genker	37
Konsulenttjenesten	38
Jardin exotique - Harry Johansen	39
Det vete fåglarna..... - Brita Madsen	40
Plante-latin! - Bjarne Kjempff	42
Homo semperludens III - Peter Brandt Pedersen	44